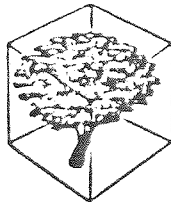

ADVIES
RICHTLIJNEN MILIEU-EFFECTRAPPORT
GREVELINGENMEER ZOUT OF ZOET

Advies op grond van artikel 41m, eerste lid, van het ontwerp van Wet tot Uitbreiding van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) inzake de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport ten behoeve van de besluitvorming omtrent de keuze voor een zout of zoet Grevelingenmeer.

Uitgebracht aan de Minister van Verkeer en Waterstaat

Utrecht, 6 juli 1982

voorlopige commissie voor de milieu-effectrapportage

Aan: De Minister van Verkeer en Waterstaat,
d.t.v. de Directeur-Generaal voor de
Waterstaat,
de heer ir. J. van Dixhoorn,
postbus 20906,
2500 EX 's-GRAVENHAGE

uw kenmerk HW/FSM 26169

uw brief 13 mei 1982

ons kenmerk U 45/Sf

onderwerp Milieu-effectrapportage
Grevelingen zout/zoet

utrecht 8 juli 1982

Bij Uw brief van 13 mei 1982, kenmerk HW/FSM 26169, deelde U mede voornemens te zijn een besluit te nemen omtrent de keuze voor een zout of zoet Grevelingenmeer, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapportage zal worden toegepast. Van dit voornemen is door U mededeling gedaan in de Nederlandse Staatscourant van 12 mei 1982.

Het milieu-effectrapport zal deel uitmaken van de op te stellen projectnota. Voor de milieu-effectrapportage zullen de regelen die zijn neergelegd in het ontwerp van de Wet Uitbreiding van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) (Tweede Kamer, zitting 1980-1981, 16814, nrs. 1-3) worden gevolgd.

Overeenkomstig het gestelde in artikel 41m, eerste lid, van het ontwerp van de wet treft U hierbij aan het advies van de Voorlopige Commissie voor de milieu-effectrapportage voor de richtlijnen inzake de inhoud van het milieu-effectrapport. Het advies is opgesteld door de werkgroep, waarvan U de instelling door de voorzitter van de Commissie werd medegedeeld bij brief van 17 mei 1982, kenmerk U33/Sf.

Gaarne vestig ik nog Uw aandacht op het volgende.

In het onderhavige geval zijn door de projectgroep Grevelingen zout/zoet en haar werkgroepen reeds vele studies verricht, die in bruikbare informatie voor het opstellen van het milieu-effectrapport kunnen voorzien. Deze studies waren echter niet primair opgezet ten behoeve van een milieu-effectrapportage.

Het is dan ook niet uitgesloten, dat enige omzetting en mogelijk aanvulling van de ter beschikking staande informatie noodzakelijk is.

Deze kanttekening heeft in het bijzonder betrekking op enkele onderwerpen op het terrein van de oppervlaktewaterkwaliteit vanuit oecologisch gezichtspunt bezien. In dit verband is te verwachten, dat ondanks een nog grotere aandacht voor onderwerpen als mineralisatieprocessen, fosfaat-uitwisseling tussen bodemslib en water en organische massabalansen, er duidelijke leemten in kennis zullen overblijven. De werkgroep acht het van belang dergelijke onderwerpen aan te geven.

Bij de bespreking van het aspect oppervlaktewaterkwaliteit, oecologisch gezien, kwam de werkgroep tot de slotsom, dat deze complexe materie in het advies niet en detail kan worden uitgewerkt.

Wel is bij het secretariaat van de VCmer verkrijgbaar een betreffend werkdocument, dat een uitgebreide toelichting terzake kan verschaffen.

Het is zoals bij de m.e.r. tweede oeververbinding ten westen van Rotterdam voor onze Commissie van interesse of en in hoeverre door het bevoegd gezag van het advies voor de richtlijnen bij de vaststelling wordt afgeweken.

De voorzitter van de werkgroep
Grevelingen zout/zoet van de
Voorlopige Commissie voor de
milieu-effectrapportage,

Prof.dr. J.I.S. Zonneveld.

INHOUDSOPGAVE

	pag.
1. Inleiding	1
2. Samenvatting	2
3. Doel en belang	2
4. Beschrijving van de alternatieven en de redelijkerwijs in beschouwing te nemen varianten daarvan	3
5. Te nemen en eerder genomen besluiten	5
6. Bestaande toestand van het milieu, alsmede de te ver- wachten ontwikkelingen van dat milieu	6
7. Beschrijving van de gevolgen voor het milieu	7
7.1 Algemeen	7
7.2 Oppervlaktewaterkwaliteit van het Grevelingenmeer	
7.2.1. Algemeen	7
7.2.2. Waterkwaliteit in algemene en oecologische zin	8
7.2.3. Waterkwaliteit in verband met mensgerichte gebruiksmogelijkheden	9
7.3 Oppervlaktewater-, grondwater- en bodemkwaliteit van Schouwen-Duiveland en Goeree-Overflakkee	11
7.4 Terrestrische oecosystemen, vegetaties, flora en fauna	12
7.5 Stank	14
7.6 Landschap	14
8. Vergelijking van de gevolgen voor het milieu van de alter- natieven en de varianten daarvan	16
9. Overzicht van de leemten in kennis en informatie	17
10. Vorm en presentatie van het MER	
10.1 Vorm	18
10.2 Presentatie	18
Bijlage 1 : brief van de Minister van Verkeer en Waterstaat aan de voorzitter van de VCmer dd. 13 mei 1982	
Bijlage 2 : brief van de voorzitter van de VCmer aan de Minister van Verkeer en Waterstaat dd. 17 mei 1982	
Bijlage 3 : Een relatieschema voor het aquatische oecosysteem	

1. INLEIDING

In het kader van het door de regering te voeren interimbeleid milieu-effectrapportage (m.e.r.) heeft de Minister van Verkeer en Waterstaat het project "keuze Grevelingenmeer zout of zoet", verder het project GZZ genoemd, aangewezen als een project waarbij m.e.r. zal worden toegepast.

Nadat deltawerken als de stormvloedkering in de Oosterschelde, de Philipsdam in de Krammer en de Oesterdam, die de Oosterschelde gaat scheiden van het Zoommeer, gereed zijn gekomen, gaan zich technische mogelijkheden voordoen om het Grevelingenmeer te verzoeten. In de richting van een zoet Grevelingenmeer zijn in het verleden enige verwachtingen gewekt. Door een zoet Grevelingenmeer kunnen enkele nieuwe functies (gebruiksmogelijkheden) van dat meer ontstaan. Andere (bestaande) functies worden geschaad of vrijwel onmogelijk gemaakt. Het is de bedoeling zodra dit mogelijk is te komen tot een beleidsbesluit over de keuze van een zout of zoet Grevelingenmeer om betrokkenen zo spoedig mogelijk duidelijkheid te verschaffen over het toekomstige waterhuishoudkundige beleid omtrent het Grevelingenmeer.

Het doel van het onderhavige advies van een werkgroep van de Voorlopige Commissie voor de milieu-effectrapportage is de gewenste inhoud van het milieu-effectrapport (MER) nader aan te geven. Dit advies laat uiteraard onverlet wat in het wetsontwerp en de Memorie van Toelichting is gesteld. Daarnaast moet worden gewezen op de inhoud van de publicatie 'Voorlopige algemene richtlijnen, hulpmiddel bij de m.e.r.'* Het onderhavige advies bevat in dit licht gezien de specifieke richtlijnen.

De werkgroep vergaderde op 12, 18, 26 mei, 3 juni en 6 juli 1982. In de vergadering van 6 juli 1982 werd de tekst van dit advies vastgesteld.

Op 14 april en 12 mei 1982 brachten leden van de werkgroep een werkbezoek aan het betreffende studiegebied.

Op 12 mei 1982 werd tevens een voorlichtingsmiddag in Brouwershaven bijgewoond, georganiseerd door Rijkswaterstaat, directie Zeeland.

De werkgroep trad op 18 mei 1982 in overleg met het bevoegd gezag en de initiatiefnemer om nadere informatie over het betreffende project te verkrijgen. Het bevoegd gezag en de initiatiefnemer werden op 17 juni 1982 in de gelegenheid gesteld commentaar op een concept-advies te leveren.

* Staatsdrukkerij 1981, ISBN 90/346/0006/8

2. SAMENVATTING

Het onderhavige advies bestaat uit een reeks van deelelementen. Ter vermindering van de opsomming hiervan en terwille van de toegankelijkheid van dit advies is aan het eind van de hierna volgende hoofdstukken in een omljnd kader de inhoud beknopt en vereenvoudigd samengevat.

3. DOEL EN BELANG

De probleemstelling, die verkort weergegeven kan worden met Grevelingen zout of zoet, alsmede haar achtergronden moeten nader worden uitgewerkt en voldoende inzichtelijk gemaakt. Daarbij dient te worden beschreven voor wie of voor welke (deel)-belangen er problemen zijn en de mate waarin, zowel voor de korte als de lange termijn. Ook dient daarbij aangegeven te worden welke reeds genomen overheidsbesluiten en welke overheidsvoornemens en het daarvan afgeleide beleid van invloed zijn (geweest) en hoe een en ander schriftelijk is verwoord.

Van de alternatieven (een zout of een zoet Grevelingenmeer) en de redelijkerwijs in beschouwing te nemen varianten daarvan, wordt beschreven in welke mate zij doeltreffend en doelmatig een oplossing kunnen bieden voor de gestelde problemen.

In het MER dient het doel van het project duidelijk te worden beschreven.

De hoofddoelstelling van het project GZZ is: tijdig een besluit te nemen over de gewenste waterhuishoudkundige situatie van het Grevelingenmeer na het gereedkomen van de betrokken Deltawerken door een verantwoorde keuze te doen voor een zout of een zoet Grevelingenmeer, die past binnen het nationale waterhuishoudkundige beleid.

Bij zulk een besluit wordt een beleid vastgesteld in de vorm van een globaal plan van actie om de (kwalitatieve en kwantitatieve) waterhuishouding van het Grevelingenmeer en het verdere studiegebied * in een zodanige toestand te brengen, dat op optimale wijze tegemoet kan worden gekomen aan de vervulling van gewenste functies ** van het meer en het verdere studiegebied.

* Zie voor een nadere afbakening van het studiegebied de paragrafen 6, 7.3, 7.4 en 7.6

** Onder een functie wordt naast gebruiksmogelijkheden door de mens ondermeer ook verstaan het ruimte bieden aan een eigen en brede ontplooiing van het biotisch milieu.

Zulks op een zodanige wijze dat tevens gebruiksmogelijkheden op de langere termijn van het studiegebied zo min mogelijk worden beperkt.

- "historische" achtergronden van de nu te maken keuze zout of zoet
- welke problemen vragen om een oplossing
- waarop zijn verwachtingen voor een zoet Grevelingenmeer gegrond
- in welke mate helpen de alternatieven de problemen oplossen
- doel van het project GZZ

4. BESCHRIJVING VAN DE ALTERNATIEVEN EN DE REDELIJKERWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN VARIANTEN DAARVAN

Een gemotiveerde keuze van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven en varianten daarvan vormt een essentieel onderdeel van het MER en vereist een zorgvuldige beschrijving. De werkgroep acht het gewenst, dat gezien vanuit het milieubelang tenminste de alternatieven zout en zoet en daarvan de volgende varianten in het MER aan een nadere beschouwing worden onderworpen; korthedshalve wordt voor de nadere omschrijving van varianten volstaan met verwijzing naar het rapport "De uitgangssituatie van een zout of een zoet Grevelingenmeer (maart 1982)" :

- 1A Een Grevelingenmeer met zout water, dat via de Brouwerssluis met schoon zeewater wordt verversd (het nulalternatief; variant OA in het rapport).
- 1B Een Grevelingenmeer met zout water met doorspoeling vanaf de Noordzee naar het Zijpe. In grote lijnen dienen daarbij de gevolgen voor het milieu te worden bezien voor het geval, ondermeer ten behoeve van het tegengaan van de huidige ontzilting van de vlakke oeverzones met hun open zilte vegetaties en de daarmee verbonden fauna, tijdens de winterperiode wordt afgeweken van het huidige streefpeil van -20cm NAP. (het nulplus-alternatief; gelijkend op variant OB in het rapport).
- 1C Een Grevelingenmeer met zout water overeenkomstig alternatief 1A met de aanleg van een pijpleiding of anderszins voor de toevoer van zoet water van elders naar Schouwen-Duiveland ten behoeve van de agrarische watervoorziening. De uit deze toevoer voortvloeiende nadere cultuur-technische maatregelen en ontwikkelingen vormen een onderdeel van deze variant.

2A Een Grevelingenmeer met zoet water. Met een nader te bepalen debiet wordt water uit het Volkerakmeer in het Grevelingenmeer ingelaten. Als moet worden doorgespoeld, gebeurt dit met behulp van de Brouwerssluis. Daarbij dient nader te worden gezien in welke mate een Grevelingenmeer met zo zuiver mogelijk zoet water op langere termijn kan worden gerealiseerd door gebruik te maken van het inlaten van alleen zo zuiver mogelijk oppervlaktewater, van neerslag en door toepassing van de best bestaande (technische) mogelijkheden ter bescherming van het milieu. Een vast streefpeil op het Grevelingenmeer dient in dit kader zo nodig te worden losgelaten.

Het gaat bij de uitwerking van deze subvariant conform artikel 41 i lid 2 van het wetsontwerp inzake m.e.r. om degelijk onderzoek te laten zien welke realiseringmogelijkheden redelijkerwijs voorhanden zijn om een maximaal zuiver zoet Grevelingenmeer te verwezenlijken, dit onder vermelding van de mate en de aard van deze zuiverheid. Aangezien een zoet Grevelingenmeer het treffen van voorzieningen voor een verbeterde agrarische watervoorziening waarschijnlijk maakt, vormen de daaruit voortvloeiende nadere cultuurtechnische maatregelen en ontwikkelingen een onderdeel van deze variant.

Wanneer, gezien vanuit andere belangen dan het milieu, naast zoetwatervariant 2A andere zoetwatervarianten in beschouwing worden genomen, dan zullen van deze varianten slechts de gevolgen voor het milieu in het MER beschreven moeten worden, voor zover zij verschillen van de milieugevolgen van alternatief 2A.

Indien de toepassing van bijvoorbeeld een Halskanaal of leidammen in het Volkerakmeer wordt overwogen, dienen in grote lijnen de directe, indirecte (hogere orde) en secundaire gevolgen voor het milieu van deze maatregelen in het MER te worden beschreven.

- een gemotiveerde keuze van de alternatieven en varianten daarvan
- twee alternatieven: een Grevelingenmeer met zout water (het nulalternatief) en een Grevelingenmeer met zoet water
- tenminste twee zoute varianten, waarvan één met een zoetwaterpijpleiding, en één subvariant van het zoete alternatief met zo zuiver mogelijk water (zie korthedshalve 1B, 1C en 2A)

5. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN

In het MER wordt vermeld ten behoeve van welk besluit of besluiten het MER is opgesteld en door wie of welke overheidsinstanties deze besluiten zullen worden genomen. Tevens wordt beschreven volgens welke procedure dit geschiedt en welke adviesorganen en -instanties daarbij formeel of informeel betrokken zijn. Voorts dient te worden vermeld welke terzake doende overheidsbesluiten reeds zijn genomen en welke openbaar gemaakte beleidsvoornemens beperkingen kunnen opleggen of randvoorwaarden stellen aan de betreffende besluiten waarvoor het MER is opgesteld, dit onder vermelding van de status van deze besluiten. Evenzeer dient te worden aangegeven welke besluiten in een later stadium nog zullen (moeten) worden genomen in het betreffende studiegebied en daarbuiten, teneinde het beleid ten uitvoer te kunnen brengen. Het gaat hierbij in het bijzonder om die besluiten ter voorbereiding waarvan het MER ten dele kan dienen.

- voor welke besluiten wordt het MER opgesteld
- welke besluitvormingsprocedure wordt gevolgd
- welke genomen besluiten en beleidsvoornemens stellen beperkingen of voorwaarden
- welke besluiten zullen nog genomen (moeten) worden

6. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU, ALSMEDE DE TE VERWACHTEN ONTWIKKELING VAN DAT MILIEU

Het studiegebied strekt zich, afgezien van het Grevelingenmeer zelf, tenminste ook uit over de aangrenzende wateren en over die gebieden op het land waarmee een zoet of een zout Grevelingenmeer belangrijke waterhuishoudkundige en daaruit voortvloeiende oecologische* relaties kan hebben. Bij de aangrenzende wateren wordt gedacht aan ondermeer het Zoommeer, het Volkerakmeer, de Haringvliet, de Oosterschelde en het kustwater voor de Brouwersdam. Op het land liggen in de directe omgeving gedeelten van Schouwen-Duiveland en van Goeree-Overflakkee in de invloedssfeer van het Grevelingenmeer. Voorzover de zoetwaterhuishouding in de rest van Nederland en in het bijzonder in andere regio's van Zuidwest-Nederland in belangrijke mate in het geding is, zullen de bestaande toestand en de relevante gevolgen voor het milieu in die gebieden ook in het

* men denke aan vogels.

MER aan de orde moeten komen, voor zover van belang voor de besluitvorming.

Wordt de Nieuwe Inrichtingsschets voor het Grevelingenbekken (1975) als één van de uitgangspunten bij de besluitvorming genomen, dan kunnen in de periode van zijn geldigheid, de ruimtelijke inrichting, inclusief de bebouwing, en de aard en omvang van de recreatie en de scheepvaart voor een zout of zoet Grevelingenmeer in grote lijnen nagenoeg identiek worden gesteld. Plaatselijk en tijdelijk kunnen zich daarbij (vooral in recreatiedruk) evenwel verschillen voordoen. Ook kunnen wijzigingen in waterpeilen zoals bijvoorbeeld bij alternatief 1B veranderingen veroorzaken in de gevolgen voor het milieu in dit verband.

De beschrijving van de bestaande toestand van het milieu dient tenminste betrekking te hebben op de milieu-aspecten :

- oppervlaktewaterkwaliteit in algemene en oecologische zin
- oppervlaktewaterkwaliteit in verband met mensgerichte gebruiksmogelijkheden
- oppervlaktewater-, grondwater- en bodemkwaliteit van Schouwen-Duiveland en Goeree-Overflakkee
- terrestrische oecosystemen, vegetaties flora en fauna
- stank
- het landschap

De bestaande toestand van het milieu alsmede de te verwachten ontwikkelingen in dat milieu, (het nulalternatief), fungeert tevens als referentiekader voor het andere alternatief (een zoet Grevelingen) en de varianten van beide. Omdat het nulalternatief in de volgende paragraaf volledig aan de orde komt, wordt hier met een verwijzing daarnaar volstaan. Bij de beschrijving van het nulalternatief moet rekening worden gehouden met het dynamisch karakter van het milieu. Een stagnant en zout Grevelingenmeer is ecologisch gezien namelijk een zeer jong systeem, dat nog in een ontwikkelingsstadium verkeert.

- beschrijving van de bestaande toestand voorzover van belang voor de voorspelling van de gevolgen voor het milieu van de diverse alternatieven en varianten- nadere afbakening van het studiegebied en de betreffende milieu-aspecten

7. BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

7.1. Algemeen

Bij de voorspellingen van de te verwachten gevolgen voor het milieu dient steeds te worden aangegeven welke methoden of modellen zijn gehanteerd en waarom. Aangegeven moet bijvoorbeeld worden of de voorspelde veranderingen met een bepaalde techniek zijn berekend, op het oordeel van (een of meer) deskundigen zijn gebaseerd, of zijn afgeleid van de ervaringen opgedaan in soortgelijke situaties. De wijze waarop de gebruikte gegevens zijn verkregen dient te worden vermeld. Dit kan bijvoorbeeld door middel van "direct in het kader van het betreffende project uitgevoerd empirisch onderzoek" of, "aan vergelijkbare objecten uitgevoerd empirisch onderzoek", of "literatuurgegevens". In de eerste twee gevallen dient in een bijlage de gebruikte methode te worden vermeld. Indien rapportage elders heeft plaatsgevonden, dient het rapport en de plaats waar dit te verkrijgen is te worden vermeld. Bij literatuuronderzoek dient een volledige verwijzing opgenomen te worden. Aangegeven wordt tussen welke grenzen de verwachte resultaten kunnen variëren als gevolg van onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en de gebruikte invoergegevens. Waar gewenst kan daarvoor een gevoeligheidsanalyse worden toegepast.

In meer specifieke zin verdienen tenminste de volgende milieuaspecten de aandacht :

7.2 Oppervlaktewaterkwaliteit van het Grevelingenmeer

7.2.1. Algemeen

Om met voldoende betrouwbaarheid te kunnen voorspellen welke toekomstige ontwikkelingen in de toestand van het meer te verwachten zijn zonder (=het nulalternatief) en met nieuwe ingrepen, dient in het MER het Grevelingenmeer als een oeco-systeem te worden beschouwd, dus met inbegrip van de verbanden en wisselwerkingen tussen de elementen in dat systeem. In de beschrijving van een zoet en een zout Grevelingenmeer komen veel overeenkomstige onderwerpen aan de orde. Alleen aan de te verwachten gevolgen voor het milieu die voor de te beschouwen alternatieven en varianten daarvan aantoonbaar of bespeurbaar verschillen, dient bijzondere aandacht te worden besteed. Voor zover een alternatief of variant daarvan aantoonbare

waterhuishoudkundige wisselwerking vertoont met andere oppervlaktewateren dan het Grevelingenmeer dienen ook de gevolgen van de invloeden die daarvan uitgaan ter plaatse in het MER te worden beschreven.

Bij een zout Grevelingenmeer dienen naast de te verwachten ontwikkelingen in de toekomst tevens de huidige omstandigheden te worden beschreven, voor zover die van belang kunnen zijn om gevolgen voor het milieu te kunnen voorspellen.

Bij een zoet Grevelingenmeer gaat het uiteraard om eventuele toekomstige toestanden.

7.2.2. Waterkwaliteit in algemene en oecologische zin

Ten aanzien van de volledig aan het aquatische oecosysteem gebonden planten en dieren (voor vogels zie 7.4), alsmede ten aanzien van de abiotische systeemhoedanigheden van een zout of een zoet Grevelingenmeer verdienen de volgende onderwerpen zowel in kwalitatieve als in kwantitatieve zin voor de diverse alternatieven een diepgaande, onderling vergelijkende beschouwing, waarbij rekening dient te worden gehouden met relatieschema's als dat in bijlage 3:

- Bestaande abiotische systeemhoedanigheden, alsmede de per alternatief te verwachten ontwikkelingen
- Bestaande biotische systeemhoedanigheden, alsmede de per alternatief te verwachten ontwikkelingen, met inbegrip van de karakterisering van en de samenhang tussen :
 - primaire producenten en consumenten
 - hogere orde producenten en consumenten
- Elementen en kenmerken van de levensgemeenschappen met aandacht voor :
 - relatieschema; voedselweb
 - soortendiversiteit
 - verscheidenheid in milieu en daarmee levensomstandigheden
 - zeldzame of bijzondere elementen
 - biologische functie en natuurwaarde van het systeem

Binnen het hiervoor geschetste kader verdienen de volgende "sleutelhoedanigheden" bijzondere aandacht bij de besluitvorming :

- samenstelling bodem, bodemslib en zwevend slib, in het bijzonder ten aanzien van fosfor en (an-)organische giftige micro-verontreinigingen
- stratificaties
- fosforconcentratie en -balans

- stikstofconcentratie
- primaire productie en biomassa-ontwikkeling
- mineralisatie
- zoutgehalte
- helderheid
- zeldzame of bijzondere elementen
- natuurwaarde van het systeem

7.2.3. Waterkwaliteit in verband met mensgerichte gebruiksmogelijkheden

Naast een vergelijkende beschouwing over de (te verwachten) waterkwaliteitseisen ten behoeve van een functioneren van het aquatisch leven (zie 7.2.2.) dient in het MER eveneens aandacht te worden besteed aan de (te verwachten) waterkwaliteits-eisen ten behoeve van mensgerichte gebruiksmogelijkheden van het water zoals voor :

- "viswater"
- zwemwater
- drink- en industriewater

Voor zover aantoonbare verschillen op kunnen treden tussen de zoete en zoute alternatieven in (punt- en diffuse) lozingen of andere toevoeren van verontreinigingen op en naar de grote oppervlaktewateren in het studiegebied, dient in een vergelijkende beschouwing te worden aangegeven wat die verschillen in aard, omvang en geografische spreiding zullen zijn. Bij de grote oppervlaktewateren valt in dit verband in het bijzonder te denken aan het Grevelingenmeer, de Oosterschelde, het kustwater voor de Brouwersdam en het Volkerakmeer. Ook dienen de gevolgen voor de plaatselijke waterkwaliteit en de daaruit voortvloeiende mate van beperkingen, ondermeer vanwege de bescherming van de gezondheid van de mens, in de hierboven genoemde mensgerichte gebruiksmogelijkheden van het oppervlaktewater te worden beschreven.

Bij de lozingen en toevoeren verdienen de hoedanigheden vermeld in de voetnoot* de aandacht.

Ten aanzien van de kwaliteit van het oppervlaktewater voor vissen en schelpdieren dient voorts te worden beschreven in welke mate uit gezondheidsoverwegingen beperkingen moeten worden opgelegd aan de menselijke consumptie van vis en schelpdieren. Hierbij dient rekening te worden gehouden met bio-accumulatie van (an)-organische micro-verontreinigingen, zoals ondermeer polychloorbifenylen (PCB's) en hexachloorbenzeen. Verschillen in voorkeuren bij sportvissers om bepaalde soorten vis wel of niet voor eigen consumptie te bestemmen, verdienen daarbij de aandacht. Een vergelijkende beschouwing over de (te verwachten) hengeldruk - in tijd (bijvoorbeeld in broedseizoen) en in ruimte (locaal pierensteken) - en de daarmee samenhangende invloed(en) op het milieu verdient eveneens aandacht. Beschreven dienen te worden de invloeden van milieufactoren op de voortplanting en de groei van voor sport- en beroepsvisserij belangrijke vis- en schelpdier-soorten. Daarbij dient rekening te worden gehouden met in de tijd en in de ruimte voorkomende habitatvoorkeuren van iedere soort, alsmede van de verschillende levensstadia binnen de soort. Bij de schelpdieren dienen de manier en de gevolgen van een eventuele exploitatie te worden beschouwd.

*

- Ontwerp-besluit kwaliteitsdoelstellingen en metingen oppervlaktewateren ; Nederlandse Staatscourant, 31 juli 1981, nr. 144.
- Indicatief meerjarenprogramma water 1980-1984, in het bijzonder hoofdstuk 4.
- Richtlijnen van de Raad van 4 mei 1976 betreffende de verontreinigingen, veroorzaakt door bepaalde gevaarlijke stoffen die in het aquatisch milieu worden geloosd. Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.
- Interimrapport inzake de eisen welke, met het oog op de gezondheid van de mens, aan oppervlaktewater dienen te worden gesteld, Rapport Gezondheidsraad, Rijswijk 1973.
- Interimrapport betreffende de eisen te stellen aan de kwaliteit van het oppervlaktewater waarin waterdieren leven die voor menselijke consumptie dienen, Rapport Gezondheidsraad, Rijswijk, 1976.

Indien de (re-)introductie of ter onderhouding van één of meer gewenste soorten het uitzetten van gekweekte jonge vis op grotere schaal als biologisch en technisch haalbaar wordt gezien en wordt overwogen, zal moeten worden beschreven wat de gevolgen daarvan zijn voor het milieu. Hierbij dient tevens eventuele visteelt ter plaatse te worden betrokken.

Ten aanzien van de kwaliteit van het water als zwemwater dient ook aandacht te worden besteed aan de mate van gezondheidsrisico's (huidirritaties e.d.) vanwege giftige of giftige stoffen uitscheidende organismen, zoals blauwalgen en kwalletjes.

De beschouwing over de oppervlaktewaterkwaliteit ten behoeve van de bereiding van drink- (en industrie) water kan zich richten op de eventuele beperkingen van de gebruiksmogelijkheden op de langere termijn.

7.3. Oppervlaktewater, grondwater- en bodemkwaliteit van Schouwen-Duiveland en Goeree-Overflakkee

Per alternatief dienen de daarvan te verwachten veranderingen te worden geschetst op plaatselijke kwaliteit van het oppervlaktewater, het grondwater en de bodem van Schouwen-Duiveland en Goeree-Overflakkee, ook op de zeer lange termijn. In het bijzonder dient daarbij aandacht te worden besteed aan de gevolgen van de kwaliteit ten aanzien van chloride, nutriënten en micro-verontreinigingen, dit mede in relatie met de lokale omvang van de kwelstromen vanuit het Grevelingenmeer naar de polders. Daarnaast dienen voor de betreffende alternatieven de plaatselijke gevolgen van de extra irrigatie van de sloten en van de eventuele berekening te worden beschouwd. Bij de zoete Grevelingenmeer-alternatieven dient in grote lijnen de verzoeting van de kwelstroom naar de polders als functie van de afstand tot de oever van het meer en de tijd te worden beschreven (globale zoutgehalte-tijd diagrammen). Bij de beschrijving van de gevolgen verdienen de gevolgen voor zoutgebonden levensgemeenschappen te land bijzondere aandacht (zie 7.4.).

De veranderingen in de grondwater- en bodemkwaliteit dienen tevens in verband te worden gebracht met de beperking van de mogelijkheden ter plekke om op langere termijn grondwater te winnen voor de drink- en industriewatervoorziening.

7.4. Terrestrische oecosystemen, vegetatie, flora en fauna

Het studiegebied inzake de terrestrische oecosystemen, vegetatie, flora en fauna wordt voornamelijk gevormd door het Grevelingenmeer, de oeverzone en de gebieden op het land die in waterhuishoudkundige relatie staan met het meer. Bij het laatstgenoemde valt in het bijzonder te denken aan de (half) natuurlijke brakke gebieden en andere gebieden met kwelwater.

Tot de sleutelkenmerken waarmee het "natuurlijk" milieu als oecosysteem kan worden gekarakteriseerd behoren de gehalten aan chloride, fosfor, stikstof en de levende en dode biomassa; ook andere plaatsgebonden eigenschappen van bodem en grondwater, micro-klimaat, levensgemeenschappen en van menselijke activiteiten zijn daarbij van belang. In het MER dient per alternatief het te verwachten verloop over het jaar van sleutelkenmerken in het studiegebied te worden beschreven, met inbegrip van de wisselwerkingen tussen deze kenmerken.

Zo mogelijk dienen de per alternatief resulterende milieus vergeleken te worden met bestaande gebieden, opdat de voor de Grevelingen en zijn omgeving karakteristieke punten duidelijk worden. De keuze van deze referentiegebieden dient gemotiveerd te worden.

Voor de diverse alternatieven dienen in onderlinge vergelijking voorspellingen te worden beschreven ten aanzien van het functioneren van het oecosysteem, zo mogelijk (evenals voor het aquatische systeem) met behulp van biomassa en energiecriteria. Daarnaast dient te worden beschreven in welke mate dit functioneren verschijnselen teweegbrengt in het landschap, in het bijzonder in de oeverzones, zoals erosie, differentiatie van oevervormen en afzettingen van slib, detritus en veen (meermolm).

Beschreven dient te worden welke landschapsbepalende vegetaties zich zullen ontwikkelen en in welke mate sprake is, of door natuurlijke processen zal zijn, van zeldzame biotopen. Ook dient zo goed mogelijk te worden behandeld in hoeverre de vegetatie, respectievelijk het ontbreken van vegetatie bestaansvoorwaarden schept voor soorten dieren (aanwezig dan wel te verwachten).

In het MER dient te worden geschetst de wijze waarop per alternatief de plantengeografische status van het Grevelingenbekken zal worden vervuld : in welke mate plantensoorten uit de verschillende flora-districten in Nederland, (zoals Fluviatiel-, Haf-, Duindistrict, of van heel andere herkomst) zich ter plekke zouden kunnen vestigen. De te verwachten, respectievelijk via natuur-beheer-activiteiten te realiseren ontwikkeling van vegetatietypen dient te worden aangegeven bij voorkeur met behulp van een plantensociologische karakterisering (syntaxa) en gesteund door een beschrijving van de optredende of te verwachten abiotische condities (bijvoorbeeld het preciseren in plantengemeenschappen van hygro-, halo-, meso-, xeroserie).

Een beschouwing dient te worden gewijd aan de mate waarin het gebied per alternatief bij uitwisselingen met andere gebieden binnen het verspreidingsareaal zal fungeren als tijdelijk verblijf voor dieren (zee-organismen, trekvogels). Ook dient te worden beschreven in welke mate de onderwater-levensgemeenschappen fungeren als basis voor de aanwezigheid van vogels en landdieren (zeegraseters, viseters, etc.). Daarbij dient een overzicht te worden gegeven van de betekenis voor vogels die het Grevelingenbekken heeft als overwinteringsgebied, als broedgebied en als zomerverblijfplaats (grote steltlopers).

De gevolgen van oeverinundaties gedurende enkele weken tot maanden in het winterhalfjaar dienen in het MER in grote lijnen te worden beschreven , dit mede in relatie met de waterbalans van het Grevelingenbekken (welke technisch haalbare peilstanden en- fluctuaties, met het oog op drijvende steigers, voorzieningen Brouwerssluis e.d.). Daarbij is tevens aan te geven in welke mate een winter-inundatie van de oevergebieden en lage platen het areaal aan voedselslik en aan broedbiotoop voor verschillende groepen volgelsoorten kan verruimen.

Per alternatief dient te worden beschreven de betekenis van het gebied vanwege in het bijzonder de ligging, uigestrektheid en groot-schaligheid voor de vestiging en het verschijnen van voor Nederland bijzondere planten en dieren (biogeografische karakterisering).

Bij een alternatief met een zoet Grevelingenmeer verdienen de gevolgen in de tijd gezien van verzoeting van grondwaterstromen (kwel) op de zilte levensgemeenschappen op Schouwen-Duiveland en Goeree-Overflakkee bijzondere aandacht.

Indien in een of ander alternatief de aanleg van een Halskanaal wordt overwogen verdient de beschrijving van de directe, indirecte en secundaire gevolgen van de betreffende fysische ingrepen ter plaatse en in de gebieden die in waterhuishoudkundige en oecologische relatie daarmee staan, bijzondere aandacht.

Per alternatief dient in het MER beschouwenderrwijs te worden weergegeven wat daarvan in grote lijnen de consequenties kunnen zijn voor de gewenste wijze van behoud en beheer van de natuurfuncties in het studiegebied.

7.5. Stank

In het MER dient per alternatief ingegaan te worden op de mogelijkheid van het ontstaan van stank vanwege rotting van afgestorven plantaardig of dierlijk materiaal of vanwege het ontstaan van anaerobe waterlagen.

7.6. Landschap

Bij de beschrijving van het landschap kan het studiegebied worden beperkt tot het open meer zelf, de overgangen van land naar water en de directe randgebieden op het land. In het bijzonder verdient daarbij per alternatief en ten opzichte van het nulalternatief de aandacht :

- de veranderingen in de visuele verschijningsvorm van de begroeiingsvegetatietypen in relatie met morfologische kenmerken als oevervormen, golfslag, duinvorming, etc., in het bijzonder in de overgangen van land naar water en in de randgebieden;
- vogelkolonies, massale vogelgroepen e.d.;
- de beleving van de aard van het watermilieu (kleur, helderheid, het schoon zijn, smaak, geur, stank, e.d.) en van de wijsheid/geslotenheid van het landschap;
- de visuele verschijningsvorm van de extra benodigde kunstwerken te water en te land;
- de gevolgen van verschillen in (recreatieve) inrichting en gebruik van het meer en de randgebieden;
- de mate waarin (cultuur-) landschapkenmerken die ter plaatse historisch zijn gegroeid, herkenbaar aanwezig blijven;
- de betekenis op nationaal niveau van een zout of een zoet Grevelingenmeer voor de verscheidenheid aan landschapstypen in Nederland. Hierbij is een toetsingscriterium de mate waarin

afbreuk wordt gedaan aan de uitgestrektheid en grootschaligheid van het gebied met bestemming natuur.

- welke methoden van onderzoek zijn gehanteerd en hoe zijn de gegevens verkregen
- hoe nauwkeurig en betrouwbaar zijn de gehanteerde methoden van onderzoek
- in beschouwing te nemen milieu-aspecten :
 - de kwaliteit van het oppervlaktewater in algemene en oecologische zin
 - samenstelling bodem, bodemslib, zwevend slib en gehalten aan fosfor, stikstof en (an-)organische giftige micro-verontreinigingen
 - stratificaties
 - koolstof- en fosforbalans voor het meer
 - algenbloei en biomassa-ontwikkeling
 - zoutgehalte
 - helderheid
 - zeldzame of bijzondere elementen in het Grevelingenmeer
 - de kwaliteit van het oppervlaktewater, in verband met vis- en schelpdieren, zwemwater, drink- en industriewater
 - oppervlaktewater-, grondwater- en bodemkwaliteit van Schouwen-Duiveland en Goeree-Overflakkee
 - terrestrische oecosystemen, vegetaties, flora, en fauna
 - ruimtelijke spreiding en verloop in de tijd van de oecologische sleutelkenmerken
 - vergelijking van een zoet of een zout Grevelingenmeer met meren elders
 - weergave van de uiteenlopende oever- en afzettingen vormende processen
 - (te verwachten) landschapsbepalende begroeiingen, zeldzame vegetatietypen en hun abiotische bestaansvoorwaarden
 - bestaansvoorwaarden voor diersoorten, met name trekvogels, broedvogels, wintergasten en zomergasten
 - het effect van het tijdelijk in de winter onder water zetten van oevergebieden en lage platen op de voedsel- en broedmogelijkheden voor vogelsoorten
 - de betekenis van het Grevelingenbekken door zijn ligging, uitgestrektheid en grootschaligheid voor de vestiging van voor Nederland bijzondere planten en dieren

- de gevolgen van zoetwordende kwelstromen op brakke levensgemeenschappen op het land

● stank

● landschap

- de visuele verschijningsvorm van het meer en zijn directe omgeving en de beleving daarvan, dat mede cultuurhistorisch gezien

- de betekenis van de Grevelingen als uitgestrekt en grootschalig natuurgebied

8. VERGELIJKING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU VAN ELK DER IN BESCHOUWING GENOMEN ALTERNATIEVEN

Ten aanzien van de vergelijking van het nulalternatief en de daarin te verwachten ontwikkelingen van het milieu met de gevolgen voor het milieu van het andere alternatief en de varianten van beide wordt naar het gestelde in de wet (zie MvT, pag.44) verwezen.

De onderlinge vergelijking van de alternatieven en de varianten daarvan dient niet alleen tegen de achtergrond van normen en uitgangspunten van het milieubeleid plaats te vinden maar ook met zo gunstig mogelijke streefwaarden. Hierbij dient te worden bedacht, dat in verband met de bescherming van het natuurlijke milieu meestal hogere kwaliteitseisen moeten worden gesteld dan vanuit milieuhygiënisch oogpunt.

De betekenis van de veranderingen in de systeem-hoedanigheden en van de andere gevolgen voor het milieu zoals in 7. omschreven, dient hier per alternatief en per variant daarvan op zich en in relatie met het nulalternatief te worden omschreven. Waar (subjectieve) oordelen worden geveld dienen deze als zodanig kenbaar te zijn, onder vermelding van de daarbij gebruikte veronderstellingen en criteria.

Per aspect kan een rangvolgorde van de alternatieven worden aangegeven op grond van de mate van nadelig zijn van de milieugevolgen. Afweging van ongelijksoortige milieu-aspecten dient in het MER te worden vermeden. Samenvoeging (aggregatie) van ongelijksoortige milieu-aspecten en de uitvoering van gevoeligheidsanalyses, door verschillend gewicht te verlenen aan het belang van de te onderscheiden aspecten, zijn slechts daar op hun plaats, waar de overzichtelijkheid het dringend nodig maakt. Wel kunnen in deze paragraaf van het MER de betekenis van de gevolgen voor het milieu in positieve en negatieve zin voor verschillende overheidsinstanties en belangen (groeperingen) worden weergegeven. Hierdoor wordt een ieder duidelijk wiens en welk belang gediend is met een bepaalde oplossing.

- Onderlinge vergelijking van de alternatieven en varianten, wat betreft hun gevolgen voor het milieu

9. OVERZICHT VAN DE LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE

Een overzicht van de leemten in kennis en informatie, die na de nadere milieu-effecten-analyse zijn overgebleven en die tot onvolledigheid leiden, dienen in het MER te worden beschreven.

De redenen dienen aangegeven te worden waarom deze leemten zijn blijven bestaan (bijvoorbeeld de tijd of middelen ontbraken voor langdurig onderzoek). Voordat een onderwerp als leemte in kennis wordt aangemerkt, is het gewenst, dat terzake eerst instituten of instanties worden geconsulteerd die onderzoekingen inzake het studiegebied hebben verricht dan wel in contact staan met buitenlandse instituten of instanties waar relevante kennis en ervaring aanwezig is, zoals :

- het Delta Instituut voor hydrobiologisch onderzoek
- Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders, wetenschappelijke afdeling
- Staatsbosbeheer
- Rijksinstituut voor Natuurbeheer
- De Natuurwetenschappelijke Commissie van de Natuurbeschermingsraad
- andere diensten, zoals de Deltadienst, hoofdafdeling Milieu en Inrichting van Rijkswaterstaat

In het overzicht van de leemten dient in het bijzonder te worden vermeld :

- onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden;
- onzekerheden en onnauwkeurigheden in de gebruikte invoergegevens;
- kwalitatieve en kwantitatieve onzekerheden over het wel of niet optreden van milieugevolgen op korte en langere termijn;
- gebrek aan bruikbare voorspellingsmethoden.

Het overzicht van de leemten in kennis en informatie kan mede gebruikt worden voor een op te stellen en uit te voeren evaluatieprogramma van de daadwerkelijk optredende gevolgen voor het milieu.

- Overzicht van de leemten in kennis en informatie die zijn blijven bestaan

10. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER

10.1. Vorm

Het MER is een samenvattend rapport van de resultaten van de studies naar de gevolgen voor het milieu van de alternatieven en varianten daarvan die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen. Het MER kan als zodanig onderdeel zijn van de projectnota, die ten behoeve van de besluitvorming wordt opgesteld. Het zal echter wel duidelijk als een apart geheel herkenbaar moeten zijn en als zodanig zijn aangegeven.

Onderbouwende informatie kan in bijlagen zijn opgenomen. Bij goed en algemeen toegankelijke literatuurbronnen kan met verwijzing worden volstaan. Het is gewenst het eindadvies van de werkgroep van de VCmer ten behoeve van de besluitvorming na de advisering en inspraak als bijlage aan de projectnota toe te voegen.

10.2. Presentatie

Het MER moet goed leesbaar zijn en geschikt om een groot publiek voldoende inzicht te verschaffen in de probleemstelling, het doel en de milieugevolgen van de alternatieve oplossingen. Daarnaast dient het MER die (milieu-) punten te bevatten die bij de keuze van een zout of zoet Grevelingenmeer door de besluitvormer moeten worden gewogen.

Dit betekent dat :

- het MER een document is van beperkte omvang en is voorzien van een goed op de inhoud afgestemde samenvatting;
- de gevolgen van alle redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven en varianten daarvan voor het milieu zorgvuldig, evenwichtig en logisch samengevoegd dienen te worden weergegeven;
- de samenvatting van het MER kort en duidelijk de essentie zal moeten weergeven (en eventueel toegelicht in de vorm van een overzichtstabel of matrix) en bruikbaar zal moeten zijn voor de besluitvorming;
- oversimplificatie en gebruik van vakjargon* wordt vermeden, zowel in de samenvatting als in de hoofdtekst;
- er gestreefd moet worden naar een afgewogen mate van detaillering.

* geadviseerd wordt gebruikte afkortingen en technische begrippen toe te lichten in een afzonderlijke, toegevoegde lijst.

Naar gelang de gevolgen voor het milieu van meer nadelige aard kunnen zijn, dient een zorgvuldiger beschrijving plaats te vinden. Subjectieve (keuze-) elementen die bepalend zijn (geweest) dienen duidelijk tot uitdrukking te komen. Ook de aandachtspunten en mogelijke knelpunten en geconstateerde leemtes in benodigde informatie en kennis over de te verwachten gevolgen voor het milieu van de alternatieve oplossingen vereisen weergave in de samenvatting van het MER. Daarbij dient te worden aangegeven in welke mate het kritieke punten betreft voor een degelijk onderbouwde besluitvorming.

- het MER, als onderdeel van een projectnota is als een apart geheel herkenbaar
- het MER is goed leesbaar voor een zo breed mogelijk publiek en bruikbaar voor besluitvorming Grevelingen zout of zoet
- het MER dient een document te zijn van beperkte omvang en dient een samenvatting te bevatten

Aan de voorzitter van de
voorlopige Commissie voor de
Milieu-effectrapportage
dr. J. Spaander
Postbus 342
3720 AH Bilthoven

uw kenmerk: 's-gravenhage, 13 mei 1982
uw brief van: ons kenmerk: HW/FSM 26169 toestel:
onderwerp: verzonden: 14 MEI 1982
Grevelingenmeer, keuze zout
of zoet; interimbeleid m.e.r. bijlagen: 7

In het kader van het door de regering te voeren interimbeleid milieu-effectrapportage is door mij het project "Keuze Grevelingenmeer zout of zoet (GZZ)" aangewezen als een project waarbij milieu-effectrapportage zal worden toegepast.

Aangezien tijdens dit interimbeleid gehandeld zal worden overeenkomstig het bepaalde in het ontwerp van wet tot uitbreiding van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage), stel ik u gaarne in de gelegenheid aan mij advies uit te brengen over de gewenste richtlijnen inzake de inhoud van het milieu-effectrapport. In de fase van de voorbereiding van het milieu-effectrapport, die zal uitmonden in het vaststellen van de richtlijnen, zal de directeur-generaal van de Rijkswaterstaat namens mij als bevoegd gezag optreden. Indien u omtrent het project nadere informatie wenst, kunt u zich tot hem wenden.

Gaarne verzoek ik u binnen de daarvoor gestelde termijn van 2 maanden na dagtekening dezès uw advies te zenden aan voornoemde directeur-generaal.

Te uwer informatie merk ik op dat ruim voor ik dit project aanwees als een project waarbij milieu-effectrapportage zal worden toegepast, een projectgroep Grevelingen Zoet/Zout (GZZ) reeds een aanvang heeft gemaakt met verschillende studies.

Voor het verrichten daarvan is door deze projectgroep overeenkomstig het projectplan een vijftal deelprojectgroepen (werkgroepen) ingesteld. In vier daarvan hebben deskundigen van meerdere ministeries, provinciale diensten en instituten het voortouw gehad. Dit heeft ertoe geleid dat een uitgebreide feitenkennis beschikbaar is.

- Thans -

postbus 20906
2500 EX 's-gravenhage

koningskade 4
tel. (070) 26 40 11, telex 31043

bereikbaar met lijn 9 (station hs)
de buslijnen 18 (station hs en cs).

rijkswaterstaat

behoort bij: brief

nr. HW/FSM

datum: 13 mei 1982

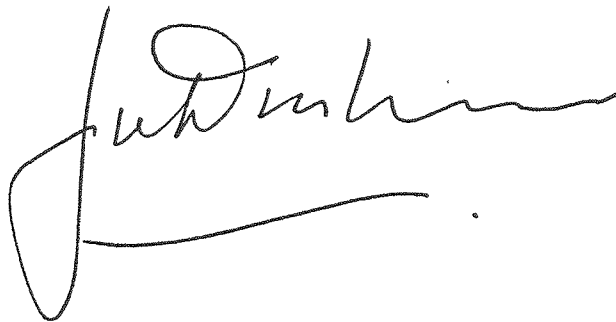
26169

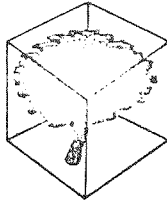
bladnr: 2

Thans zijn studies van deze werkgroepen afgerond. De rapporten treft u bijgesloten aan. U zou deze kunnen beschouwen als een verzameling objectieve informatie, die door de betreffende projectgroep zal worden gebruikt om de uiteindelijke projectnota samen te stellen.

Tevens heb ik te uwer informatie bijgesloten een informatieve notitie betreffende dit project die met de genoemde rapporten voor een ieder ter inzage zal liggen.

DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
Namens de Minister,
DE DIRECTEUR-GENERAAL VAN DE RIJKSWATERSTAAT,

voorlopige commissie voor de milieueffectrapportage

Aan: De Minister van Verkeer en Waterstaat,
d.t.v. de Directeur-Generaal voor de
Waterstaat,
de heer ir. J. van Dixhoorn,
Postbus 20906,
2500 EX 's-GRAVENHAGE.

LW kenmerk HW/FSM 26169

uw brief 13 mei 1982

ons kenmerk U33/Sf

onderwerp Vooroverleg inzake de milieueffectrapportage. utrecht, 17 mei 1982
Grevelingen zout/zoet

In antwoord op Uw bovenvermelde brief waarmee U de Voorlopige Commissie voor de milieueffectrapportage (Vcmer) bekend hebt gemaakt een milieueffectrapportage te laten verrichten ten behoeve van de besluitvorming omtrent de keuze voor een zout of zoet Grevelingenmeer, kan ik U het volgende berichten.

Gelet op artikel 77 e lid 5 van het ontwerp van wet met betrekking tot milieueffectrapportage (Tweede Kamer, zitting 1980-1981, 16 814, nrs. 1-3) bericht ik U hierbij, dat als voorzitter van de werkgroep is aangewezen prof. dr. J.I.S. Zonneveld, wonende te Zeist, één van de plaatsvervangende voorzitters van de VCmer. De werkgroep zal verder uit de volgende leden bestaan:

- Ir. W. van Duijvenboden, wonende te Moordrecht
- Prof. dr. E.A. Huisman, " " Lunteren
- Dr. W. Joenje, " " Tijnarlo
- Prof. dr. J. Ringelberg, " " Putten
- Ir. A.G. Stroband, " " Bilthoven
- Dr. G.P. Wind, " " Zeist

Drs. R. Verhoef, wonende te Schagen en een nog nader aan te wijzen deskundige op het gebied van de ornithologie zullen de werkgroep als adviseur bijstaan.

Met de directeur-generaal van de Rijkswaterstaat is inmiddels een afspraak gemaakt voor een oriënterend gesprek op 18 mei a.s. om 13.30 uur tussen de

werkgroep en het bevoegd gezag. Het gesprek heeft tot doel nadere informatie te verkrijgen over de betreffende activiteit, dit ten behoeve van het advies dat de werkgroep aan het bevoegd gezag zal uitbrengen over de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport.

Artikel 41 van het ontwerp van wet met betrekking tot m.e.r. omschrijft wat een milieu-effectrapport tenminste dient te bevatten en geeft daarmee een kader voor de punten die tijdens dit voorgesprek door de werkgroepleden aan de orde zouden kunnen worden gesteld. Naar verwachting zullen in het bijzonder de volgende onderwerpen door de werkgroep naar voren worden gebracht:

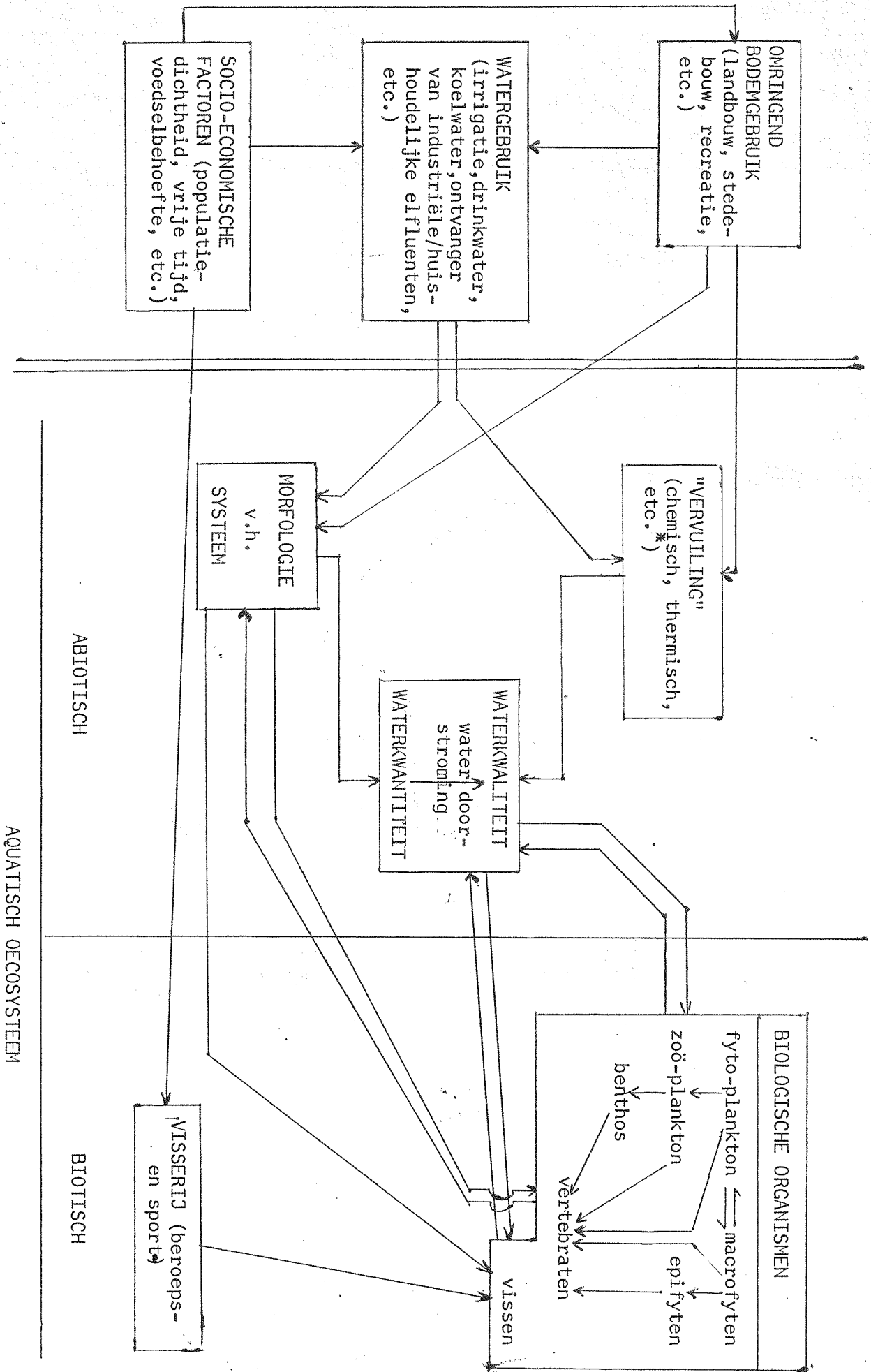
- het doel en het belang van de activiteit;
- de alternatieve mogelijkheden, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen;
- te nemen en eerder genomen besluiten;
- de mogelijke gevolgen voor het milieu.

De werkgroep zou het op prijs stellen als tijdens bedoeld gesprek zich tevens de gelegenheid voordoet met de initiatiefnemer c.q. opstellers van de projectnota oriënterend van gedachten te kunnen wisselen.

De voorzitter van de
Voorlopige Commissie voor de
Milieu-Effect Rapportage

Dr J. Spaander

Bijlage 3 RELATIËSCHEMA

* men zou hier ook kunnen denken aan "fysieke" vervuiling; jachthavenbouw, kantbeschoeiing, etc.